

Briuselis, 2010 m. liepos 13 d.

Valstybėms narėms suteikiama visa atsakomybė už genetiškai modifikuotų kultūrų auginimą savo teritorijoje

Šiandien Europos Komisija pasiūlė leisti valstybėms narėms savarankiškai spręsti, ar visoje savo teritorijoje arba jos dalyje leisti auginti genetiškai modifikuotus organizmus (GMO), riboti jų auginimą arba jį drausti. Priimti dokumentai – tai komunikatas, naujoji rekomendacija dėl genetiškai modifikuotų kultūrų bei tradicinių ir (arba) ekologiškų kultūrų sambūvio ir reglamento, kuriuo iš dalies keičiami GMO teisės aktai, pasiūlymas. Mokslo duomenimis grindžiama ES leidimų išdavimo sistema šiais dokumentais nekeičiama. Naująja rekomendacija dėl sambūvio valstybėms narėms suteikiama didesnė veiksmų laisvė, kad, priimdamos sambūvio priemones, jos galėtų atsižvelgti į vietos, regionų ir nacionalinius ypatumus. Siūlomu reglamentu iš dalies keičiamos Direktyvos 2001/18/EB nuostatos siekiant sudaryti valstybėms narėms galimybę savo teritorijoje riboti arba drausti GMO auginimą.

Už sveikatos ir vartotojų politiką atsakingas Komisijos narys Johnas Dalli sakė: „Praeitą kovą Komisija pažadėjo iki vasaros pabaigos pateikti išsamų pasiūlymą dėl būsimos ES GMO auginimo politikos. Komisija pažadą ištesėjo. Šiandien priimtomis konkrečiomis priemonėmis valstybėms narėms sudaroma galimybė savarankiškai spręsti, ar leisti auginti GMO. Iki šiol GMO auginimo srityje sukaupta patirtis rodo, kad valstybėms narėms būtina didesnė veiksmų laisvė organizuojant genetiškai modifikuotų ir kitų rūšių kultūrų, kaip antai tradicinės ir ekologiškos kultūros, sambūvį.“ Komisijos narys pridėjo: „Tam, kad būtų suteikta tikra veiksmų laisvė, leidžianti sprendimus priimti remiantis ne moksliniu pavojų sveikatai ir aplinkai vertinimu grindžiamais motyvais, reikia iš dalies keisti dabartinius teisės aktus. Pabrėžiu, kad visoje ES taikoma ir mokslo duomenimis grindžiama leidimų išdavimo sistema lieka galioti. Tai reiškia, kad visapusiškas saugos vertinimas ir patobulinta stebėsenos sistema yra prioritetiniai GMO auginimo klausimai, todėl jiems bus skiriamas ypač didelis dėmesys. Komisija įsipareigoja iki metų galo patikrinti, kaip įgyvendinami minėti prioritetai.

Nuo šiol – lankstesnis požiūris į genetiškai modifikuotų kultūrų auginimą

Galiojanti griežta leidimų išdavimo sistema, grindžiama mokslu, sauga ir vartotojų pasirinkimu, nesikeis.

Valstybėms narėms suteikiama galimybė savarankiškai spręsti, ar leisti auginti GMO, – tai aiškus ženklas piliečiams, kad ES svarbūs jų nuogastavimai dėl GMO, kurie gali skirtis, nelygu valstybė narė. Naujuoju požiūriu siekiama tinkamos galiojančios ES leidimų išdavimo sistemos ir galimybės valstybėms narėms savarankiškai spręsti, ar leisti savo teritorijoje auginti GMO, pusiausvyros. Pasiūlymu įgyvendinamos Komisijos Pirmininko J. M. Barroso 2009 m. rugsėjo mėn. pateiktos politinės gairės. GMO teisinę bazę papildžius galimybe priimti savarankiškus sprendimus, turėtų būti sudarytos sąlygos veiksmingai veikti GMO leidimų išdavimų sistemai. Pirmasis žingsnis, žengiamas remiantis galiojančiais teisės aktais, – ankstesnės 2003 m. rekomendacijos pakeitimas šiandien priimta naująja rekomendacija dėl nacionalinių sambūvio priemonių rengimo gairių.

Ankstesnėje rekomendacijoje buvo nustatytas tiesioginis sambūvio priemonių nustatymo ir reikalavimo laikytis 0,9 % ribos, kurią peržengus maistą, pašarus arba tiesiogiai perdirbti skirtus produktus privaloma ženklinti nurodant, kad juose esama GMO, ryšys. Valstybėms narėms rekomenduota nustatyti tik tokias sambūvio priemones (pvz., atstumą tarp genetiškai modifikuotų ir nemodifikuotų kultūrų laukų), kurios leistų neviršyti 0,9 % ribos kitose kultūrose.

Per pastaruosius kelerius metus įgyta patirtis rodo, kad genetiškai nemodifikuotų kultūrų augintojai, pavyzdžiui, ekologiškų ir tam tikrais atvejais tradicinių kultūrų augintojai gali prarasti pajamas ne tik tada, kai viršijamos ženklinimo ribos. Tam tikrais atvejais GMO, esantys tam tikruose maisto produktuose, gali padaryti nuostolių ūkio subjektams, kurie norėtų tuos produktus rinkai teikti kaip neturinčius GMO.

Neprivalomosiose gairėse, įtrauktose į naująją rekomendaciją dėl sambūvio, labiau pabrėžiama dabartiniuose teisės aktuose (Direktyvos 2001/18/EB 26a straipsnis) numatyta galimybė valstybėms narėms imtis priemonių, kad GMO netyčia neatsirastų tradicinėse ir ekologiškose kultūrose. Be to, sudaroma galimybė nustatyti priemones, kad tradiciniuose maisto produktuose ir pašaruose GMO būtų mažiau nei ženklinimui nustatyta 0,9 % riba. Rekomendacijoje taip pat patikslinama, kad valstybės narės gali nustatyti vadinamąsias teritorijas be GMO, ir remiantis šia naująja rekomendacija valstybėms narėms bus lengviau rengti sambūvio priemones. Europos sambūvio biuras (ESB) drauge su valstybėmis narėmis toliau plėtos gerąją sambūvio patirtį ir rengs susijusias technines gaires.

Teisinis tikrumas ateityje

Pasiūlymu iš dalies keisti Direktyvą 2001/18/EB siekiama užtikrinti teisinį tikrumą valstybės narėms, kai jos priima sprendimą, ar leisti auginti GMO, remdamosi ne moksliniu pavojų sveikatai ir aplinkai vertinimu grindžiamais motyvais. Todėl Komisija siūlo įterpti **naują 26b straipsnį**, kuris būtų taikomas visiems GMO, kuriuos bus leista auginti Europos Sąjungoje pagal Direktyvą 2001/18/EB arba Reglamentą (EB) Nr. 1829/2003. Valstybės narės galės visoje savo teritorijoje arba jos dalyje riboti GMO auginimą arba jį drausti ir tam neturės taikyti apsaugos sąlygos. Priimdamos sprendimus valstybės narės neturės gauti Komisijos leidimo, tačiau apie priimamas priemones kitoms valstybės narėms ir Komisijai jos turės pranešti prieš vieną mėnesį. Be to, valstybės narės turės laikytis bendrųjų Sutarčių ir bendrosios rinkos principų, taip pat paisyti tarptautinių ES įsipareigojimų.

Tuo pat metu bus toliau taikoma ir tobulinama ES leidimų išdavimo sistema, grindžiama moksliniu pavojų sveikatai ir aplinkai vertinimu, taip užtikrinant vartotojų apsaugą ir genetiškai modifikuotų ir genetiškai nemodifikuotų sėklų, taip pat genetiškai modifikuoto ir genetiškai nemodifikuoto maisto ir pašarų vidaus rinkos veikimą.

Teisės akto pasiūlymą priims Europos Parlamentas ir Taryba pagal bendro sprendimo procedūrą.

Daugiau informacijos

[MEMO/10/325](#)

http://ec.europa.eu/food/food/biotechnology/index_en.htm